בני צרות אני מעיד לכם. דכתיב לקח נעימו מי הם פגומים: **מעיד אני להם.** שהם כהנים גדולים: **בימי ר' דוסא הוסרה.** לחיוב של ר' דוסא שהי מתלמידי ב"ש התירה כדתני לקמן ועשו על פיו ונהגו כן: **שחכם גדול היה.** וכתורה מכמים שהוא התירה: **קמו.** עמדו מלרעות: **אמר לו.** רבי יהושע לר' דוסא אמור לתלמיד אחר ויצא: **דוסא.** התירו שמעתה (ע) לומרים: **אין בן הרכינס.** בלא דוסא: **שמא שמענו.** בן הרכינס שמא ושמו לא הוזכר: **בכור שטן הוא.** מריץ ועומד על (ב) שמועה ועושה מעשה ואינו אב משמועתו לעשות כרבים: **עמון ומואב.** יתרלים הדריס בתרת עמון ומואב שביצה שמא מסיחון ומתקדשה בקדושת ב"י ועכשיו בצית שני בטלה קדושתה חוזרין בשביעית ותקנו להן מעשר לשנה ומעשר עני בשביעית כדמפרש לקמן מפני פרנסת עניים שבא"י שאין להם מה לאכול בשביעית לפי שבטל לקט שכחה ופיאה והולכים שם ועוטים לקט שכחה ופיאה ומעשר עני: **ומקבלים גרים מן הקרדויין וכו'.** ולא ממרינן ממזרים הן מצנות ישראל שבאו עליהן עובדי כוכבים לפיכך רבנן דפסקי: **פגע בו.** יוחנן בר"ע: **וקדושה לשעתה.** דבימי יהושע קדשה לשעתה ולא לעתיד הלבך זורעים בהן בשביעית שיסמכו עליהן עניים לשכור עלמן לחרוש ולקוצר ועוד ליטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני: **אין מקבלין גרים.** מפרש לקמן [ע"ב] שממזרים הן מישראל שנטמעו שם: **הכתמים.** שנמצאו בבגדים הבאים מרקם: **טהורים.** לפי שלא גזרו על כתמי עובדי כוכבים: **שהם גרים.** ודמס מטמא: **וטועים.** שהמירו (פ) דתם וגזרו על כתמיהם שהף על פי שחטאו שהמירו (ו) ישראל הם: **מניין העובדי כוכבים.** שאין ישראל דריס שם: ופפ"י

בהלכות לפי שיש עמו שלש מאות תשובות בצרת הבת שהיא מותרת אבל מעיד אני עלי שמים וארץ שעל מדוכה זו ישב חגי הנביא ואמר שלשה דברים צרת הבת אסורה [ב]עמון ומואב מעשר עני בשביעית ומקבלים גרים מן הקרדויין ומן התרמודים תנא כשנכנסו נכנסו בפתח אחד כשיצאו יצאו בשלשה פתחים פגע בו בר"ע אקשי ליה ואוקמיה אמר לו אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל התחילו מסבבים אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו ליה צרת הבת מהו אמר להן מחלוקת בית שמאי ובית הלל הלכה כדברי מי אמר להן הלכה כבית הלל אמרו ליה והלא משמך אמרו הלכה כבית שמאי אמר להם דוסא שמעתם או בן הרכינס שמעתם אמרו ליה חיי רבי סתם שמענו אמר להם אח קטן יש לי בכור שטן הוא ויונתן שמו והוא מתלמידי שמאי והזהרו שלא יקפח אתכם

[ג]בני צרות אני מעיד לכם ת"ש בימי רבי דוסא בן הרכינס הותרה צרת הבת לאחין שמע מינה עשו שמע מינה גופא בימי רבי דוסא בן הרכינס התירו צרת הבת לאחין והיה הדבר קשה לחכמים מפני שחכם גדול היה ועיניו קמו מלבא לבית המדרש [ד](אמר ומי ילך) ויודיעו אמר להן רבי יהושע אני אלך ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה [ה]ואחריו מי ר"ע הלכו ועמדו על פתח ביתו ונכנסה שפחתו אמרה לו רבי חכמי ישראל באין אצלך אמר לה יכנסו ונכנסו תפסו לרבי יהושע והושיבוהו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב אמר לו מי הוא רבי אלעזר בן עזריה אמר ויש לו בן לעזריה חבירנו קרא עליו המקרא הזה [1]נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפסו והושיבו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב א"ל ומי הוא עקיבא בן יוסף א"ל אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל התחילו מסבבים אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו ליה צרת הבת מהו אמר להן מחלוקת בית שמאי ובית הלל הלכה כדברי מי אמר להן הלכה כבית הלל אמרו ליה והלא משמך אמרו הלכה כבית שמאי אמר להם דוסא שמעתם או בן הרכינס שמעתם אמרו ליה חיי רבי סתם שמענו אמר להם אח קטן יש לי בכור שטן הוא ויונתן שמו והוא מתלמידי שמאי והזהרו שלא יקפח אתכם

[ו]כל הכתמים הבאים מן הארץ טהורים והוינן בה קפסיק

ומואב מעשר עני ולא מעשר שני והא דשבת הכא ובחגיגה טעמא דקתני ר"ט בהדיא במסכת ידים מ"ל עמון ומואב מ"ל מה מלריס שהיא קרובה עשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אף עמון ומואב מ"ל דאף על גב דלא עשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אי אתה יכול לגרשה שמא תאמר הואיל ועשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אי אתה יכול לגרשה ת"ל **כל הכתמים הבאים מן הארץ טהורים.** מע"ג דבארץ נמי הוו ישראל כדתנן בריש גיטין (דף ג. ושם) אף המביא מן הארץ ומן החגר מ"מ כתמיו הבאים מארץ טהורים ללמד שיהא ישראל מלניעים כתמיהם ועובדי כוכבים הדריס שם עובדי כוכבים גמורים ולא ישראל מומרים:

רבי

מומר (שם) לו: וטועים, שאין מלניעין את כתמיהם (נדה נו:).

בני צרות אני מעיד לכם. דכתיב לקח נעימו מי הם פגומים: **מעיד אני להם.** שהם כהנים גדולים: **בימי ר' דוסא הוסרה.** לחיוב של ר' דוסא שהי מתלמידי ב"ש התירה כדתני לקמן ועשו על פיו ונהגו כן: **שחכם גדול היה.** וכתורה מכמים שהוא התירה: **קמו.** עמדו מלרעות: **אמר לו.** רבי יהושע לר' דוסא אמור לתלמידך אחר ויצא: **דוסא.** התירו שמעתה (ע) לומרים: **אין בן הרכינס.** בלא דוסא: **שמא שמענו.** בן הרכינס שמא ושמו לא הוזכר: **בכור שטן הוא.** מריץ ועומד על (ב) שמועה ועושה מעשה ואינו אב משמועתו לעשות כרבים: **עמון ומואב.** יתרלים הדריס בתרת עמון ומואב שביצה שמא מסיחון ומתקדשה בקדושת ב"י ועכשיו בצית שני בטלה קדושתה חוזרין בשביעית ותקנו להן מעשר לשנה ומעשר עני בשביעית כדמפרש לקמן מפני פרנסת עניים שבא"י שאין להם מה לאכול בשביעית לפי שבטל לקט שכחה ופיאה והולכים שם ועוטים לקט שכחה ופיאה ומעשר עני: **ומקבלים גרים מן הקרדויין וכו'.** ולא ממרינן ממזרים הן מצנות ישראל שבאו עליהן עובדי כוכבים לפיכך רבנן דפסקי: **פגע בו.** יוחנן בר"ע: **וקדושה לשעתה.** דבימי יהושע קדשה לשעתה ולא לעתיד הלבך זורעים בהן בשביעית שיסמכו עליהן עניים לשכור עלמן לחרוש ולקוצר ועוד ליטול לקט שכחה ופיאה ומעשר עני: **אין מקבלין גרים.** מפרש לקמן [ע"ב] שממזרים הן מישראל שנטמעו שם: **הכתמים.** שנמצאו בבגדים הבאים מרקם: **טהורים.** לפי שלא גזרו על כתמי עובדי כוכבים: **שהם גרים.** ודמס מטמא: **וטועים.** שהמירו (פ) דתם וגזרו על כתמיהם שהף על פי שחטאו שהמירו (ו) ישראל הם: **מניין העובדי כוכבים.** שאין ישראל דריס שם: ופפ"י

[ג]בני צרות אני מעיד לכם ת"ש בימי רבי דוסא בן הרכינס הותרה צרת הבת לאחין שמע מינה עשו שמע מינה גופא בימי רבי דוסא בן הרכינס התירו צרת הבת לאחין והיה הדבר קשה לחכמים מפני שחכם גדול היה ועיניו קמו מלבא לבית המדרש [ד](אמר ומי ילך) ויודיעו אמר להן רבי יהושע אני אלך ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה [ה]ואחריו מי ר"ע הלכו ועמדו על פתח ביתו ונכנסה שפחתו אמרה לו רבי חכמי ישראל באין אצלך אמר לה יכנסו ונכנסו תפסו לרבי יהושע והושיבוהו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב אמר לו מי הוא רבי אלעזר בן עזריה אמר ויש לו בן לעזריה חבירנו קרא עליו המקרא הזה [1]נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפסו והושיבו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך אחר וישב א"ל ומי הוא עקיבא בן יוסף א"ל אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו שב בני שב כמותך ירבו בישראל התחילו מסבבים אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו ליה צרת הבת מהו אמר להן מחלוקת בית שמאי ובית הלל הלכה כדברי מי אמר להן הלכה כבית הלל אמרו ליה והלא משמך אמרו הלכה כבית שמאי אמר להם דוסא שמעתם או בן הרכינס שמעתם אמרו ליה חיי רבי סתם שמענו אמר להם אח קטן יש לי בכור שטן הוא ויונתן שמו והוא מתלמידי שמאי והזהרו שלא יקפח אתכם

[ו]כל הכתמים הבאים מן הארץ טהורים והוינן בה קפסיק

ומואב מעשר עני ולא מעשר שני והא דשבת הכא ובחגיגה טעמא דקתני ר"ט בהדיא במסכת ידים מ"ל עמון ומואב מ"ל מה מלריס שהיא קרובה עשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אף עמון ומואב מ"ל דאף על גב דלא עשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אי אתה יכול לגרשה שמא תאמר הואיל ועשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אי אתה יכול לגרשה ת"ל **כל הכתמים הבאים מן הארץ טהורים.** מע"ג דבארץ נמי הוו ישראל כדתנן בריש גיטין (דף ג. ושם) אף המביא מן הארץ ומן החגר מ"מ כתמיו הבאים מארץ טהורים ללמד שיהא ישראל מלניעים כתמיהם ועובדי כוכבים הדריס שם עובדי כוכבים גמורים ולא ישראל מומרים:

רבי

מומר (שם) לו: וטועים, שאין מלניעין את כתמיהם (נדה נו:).

מסורת הש"ס

(ע) [ל"ל אמרו מי יתן], (ב) חגיגה ג: ידים פ"ד מ"ג, (ג) חגיגה ג:, (ד) ב"ק לח: מה נו:, (ה) סנה"ד: שבועות ו) ל"ל בפ"ק, ז) ל"ל שיטלאוהו. יעב"ץ.

תורה אור השלם

1. נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי
וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב
וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם:
תהלים לז כה

גליון הש"ס

גמ' בני צרות אני מעיד לכם. עיין לקמן דף פו ע"ב תד"ה ולימא ודף לב ע"ב תד"ה אבל מכאן: שם ואחריו מי ר"ע. עיין בתוספות דף קה ע"ב תד"ה למעיד ליה:

הגהות הב"ח

(ע) רש"י ד"ה דוסא התירו שמעתה הס"ד ומיבא לומרים נמקן: (ב) ד"ה בכור וכו' ועומד על שמועתו ועושה: (ג) תוס' ד"ה עמון וכו' למעמה לה מלריס וכבב. ר"ב פ' עמון ומואב מעמה למלריס לר' טרפון שמכר מעשר עני [ר"ע ב"ק] פליג ומעמה עמון ומואב לבבל ומשמע דכי היכי דמלריס ובבל לא קדשום מעולם שף עמון ומואב המעמה לזה לא קדשום מעולם: (ד) בא"ד הניחו מלקדש שף מע"י בשביל:

תוספות ישנים

בני צרות מעידני לכם לפי שהם שף לב"ש בני יכמה לשוק וכהרים הס. ומיהה עדיין הוא מכרים לפשו בין הרים גדולים לרב המנונא שאמר (לקמן פף.) שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה וגם לכהונה ופשלה דלמשמע לקמן פרק הערל (שם) וה"ב מלרה נמי הוי כולד פגום [לב"ם] מק"ו דאלמנה ולימא למפרך מה לאלמנה שכן היא עלמה מתאלמנה דהא היא מתאלמנה נמי לרב המנונא וי"ל דסובר דהכא לא מלינ כרב המנונא לא לרב המנונא לא אמרי' מרחי בעי מיניה דלא מקשי לן קל בעי מיניה גרות וקל פשיט ליה בני גרות דולאי מעיקרא דבני גרות טובל דין לברות דיון שהוא שומר שהבעים שמאו ע"ג המוצא ש"ב ב"ב (שמלילן) מצינן למיפך מה לאלמנה שאין הלבה כלל כב"ם דיכולי לשמש אליבא דרב המנונא דאמרת שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה חלת השילה עלמה לשוק ג"ב לדברי רב המנונא בני זוגה הס. וי"ב מדפשט מבני גרות לבעיים הס ושמאי ע"ג המוצא הלרות עלמן יהיו מותרות להשמש [לשוק] ולא ב"ב ולב"ב דלב"ב הולד פגום: **בכור שטן** שון פ"ה בך אמו. ר"ת זוה שם עילו וב"ל יש לי אח בכור שטן כלומר הרס רב שקלע לבור שטן:

מוסף רש"י

עמון ומואב. יתרלים הדריס בעבר הירדן במה שכבשו מסיחון ועוג אף עמון ומואב, מעשרין. עכשיו, מעשר עני בשביעית. כלומרינן לקמן שלא קדשוה עולי גולה בקדושת הארץ (חגיגה ג:). **הרבה כרכים בכשו עולי מצרים.** וקדשום בקדושת הארץ, ולא **בכשום עולי בבל.** לקדשה בשניה, ולכך לא כתבום דקסבר יהושע ושומרו, לקדושה לשמונה בטלה, כי קדשה יהושע לשעתה קדשה ולא לעתיד לבא, כשיגלו בני יהוידע גלות לבבל, ולפילו לאחר גלות ליעוד יהושע ועבר הירדן וגילו ועבר הירדן היא ארץ סיחון ועוג שלמת שקדשוה עולי בבל ושומר ר"ת דאחת מ' עמון ומואב אחת ארץ סיחון שכיבש מעמון ומואב לא קדשו עולי בבל כשלמת הכא ועוד אמר ר"ת דמלינו למימר דהכא נארץ עמון ומואב שלא כיבש סיחון מעולם שלא קדשוהו אפילו עולי מלריס וכן משמע בשמ' ידים (פ"ד משנה ג) **דמדמה לה מלריס ובבל** (ג) וה"פ הכא לאמר מר הרבה כרכים קדשו עולי מלריס ועולי בבל לא קדשו והניחום כדי שיסמכו עליהם עניים שלמת אחזו לתקנת עניים מע"ג דמ"י היו נמנעו מלקדש כל שכן בעמון ומואב שלא נתקדש מעולם ארחוי לתקן מעשר עני בשביעית ולא מעשר שני דשמ' ידים מיכא מ"ד מעשר שני בשביעית וכן יש לפרש בשמ' מגיגה (ד' ג. ושם) דקאמר נמי ר"ע סתם עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ומפרש מה טעם הרבה כרכים כו' ולא נעי למימר דעמון ומואב הוא מכרכים שבבשו עולי מלריס ומתא לר"ת מספקא ליה בפ"ק דמגילה (דף י.) ובפ"ב דשבועות (טו. ושם) מי שבר קדושה לשמונה קדשה לעתיד לבא או לא ור' יהושע ס"ל דקדשה לעתיד לבא במגילה ובשבועות ופפ"ה מית ליה בשמ' ידים בעמון ומואב כר"ע ולא על כרחך הא דקאמר התם מה טעם לא מדברי ר"ע הוא ודברי ר"ע הס בשמ' ידים ולא קתני לה התם אלא הס"ס הוא שמפר' כן דלמ"ד לא קדשה אניחו (ד) לקדש אף מע"י בשביל עניים ולבך אין תימה אם גזרו על עמון ומואב מעשר עני ולא מעשר שני והא דשבת הכא ובחגיגה טעמא דקאמר ר"ט בהדיא במסכת ידים מ"ל עמון ומואב מ"ל מה מלריס שהיא קרובה עשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אף עמון ומואב מ"ל דאף על גב דלא עשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אי אתה יכול לגרשה שמא תאמר הואיל ועשתה מעשר עני כדי שיסמכו עליה עניים אי אתה יכול לגרשה ת"ל **כל הכתמים הבאים מן הארץ טהורים.** מע"ג דבארץ נמי הוו ישראל כדתנן בריש גיטין (דף ג. ושם) אף המביא מן הארץ ומן החגר מ"מ כתמיו הבאים מארץ טהורים ללמד שיהא ישראל מלניעים כתמיהם ועובדי כוכבים הדריס שם עובדי כוכבים גמורים ולא ישראל מומרים:

בא א מי' פ"ע מהל' תרומות הל' ה ופ"ד מהל' שמיטה ויובל הל' כז:

בב ב מי' פ"ע מהל' תרומות הלכה ה ופ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה טז:

בג ג מי' פ"ע מהל' תרומות הלכה ה:

בד ד מי' פ"ד מהל' מעשר שני והפרשת חלה הלכה י: